A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2012. november 8.*

„EUMSZ 20. cikk és EUMSZ 21. cikk — Az Európai Unió Alapjogi Chartája — 51. cikk — 2003/109//EK irányelv — Harmadik ország állampolgárai — Az egyik tagállamban való tartózkodás joga — 2004/38/EK irányelv — Uniós polgárok harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjai — Harmadik ország olyan állampolgára, aki nem kíséri az uniós polgárt a fogadó tagállamba, illetve nem csatlakozik ott hozzá, hanem az uniós polgár származási tagállamában marad — Harmadik ország állampolgárának ahhoz fűződő joga, hogy a származási tagállamon kívüli másik tagállamban tartózkodó uniós polgár származási tagállamában tartózkodjon — Uniós polgárság — Alapvető jogok”

A C-40/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Németország) a Bírósághoz 2011. január 28-án érkezett, 2011. január 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

Yoshikazu Iida

és

a **Stadt Ulm**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta (előadó), a harmadik tanács elnökeként eljárva, K. Lenaerts, Juhász E., T. von Danwitz és D. Šváby bírák,

főtanácsnok: V. Trstenjak,

hivatalvezető: A. Impellizzeri tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. március 22-i tárgyalásra

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– Y. Iida képviseletében T. Oberhäuser és W. Weh Rechtsanwälte,

– a német kormány képviseletében T. Henze és A. Wiedmann, meghatalmazotti minőségben,

– a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck és C. Pochet, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

– a cseh kormány képviseletében M. Smolek és J. Vláčil, meghatalmazotti minőségben,

– a dán kormány képviseletében C. H. Vang, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: L. D'Ascia avvocato dello Stato,

– a holland kormány képviseletében C. Wissels, K. Bulterman és J. Langer, meghatalmazotti minőségben,

– a lengyel kormány képviseletében M. Szpunar, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében kezdetben: S. Hathaway, később: A. Robinson, meghatalmazotti minőségben, segítője R. Palmer barrister,

– az Európai Bizottság képviseletében C. Tufvesson és H. Krämer, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2012. május 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik ország állampolgárságával rendelkező személyek valamely tagállamban való tartózkodásának jogára vonatkozó uniós jogi rendelkezések, valamint az uniós polgárság értelmezésére irányul.

2 Ezt a kérelmet Y. Iida és a Stadt Ulm közötti eljárás keretében annak tárgyában terjesztették elő, hogy a Stadt Ulm az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o. – helyesbítés: HL L 274., 47. o.) alapján megtagadta Y. Iidától a németországi tartózkodási jogot és tartózkodási kártyának ezen a jogcímen történő kiállítását.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2003/109/EK irányelv

3 A harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelv (HL L 16., 44. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 272. o.) „Tárgy" címet viselő 1. cikkének a) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv meghatározza a következőket:

a) a tagállamok által a »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállásnak, valamint az ehhez kapcsolódó jogoknak a harmadik országok olyan állampolgárai számára történő megadásának és visszavonásának feltételei, akik jogszerűen tartózkodnak a tagállam területén; […]"

4 Ezen irányelv „Hatály” címet viselő 3. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ezen irányelvet harmadik országok olyan állampolgáraira kell alkalmazni, akik jogszerűen tartózkodnak valamely tagállam területén.

(2) Ezen irányelv nem alkalmazandó harmadik országok olyan állampolgáraira, akik:

a) tanulmányaik vagy szakképzés miatt tartózkodnak a tagállamban;

b) engedéllyel tartózkodnak valamely tagállamban ideiglenes védelem alapján, vagy engedélyért folyamodtak az ilyen alapon történő ott-tartózkodásra és jogállásukról még nem született döntés;

c) engedéllyel tartózkodnak valamely tagállamban kiegészítő jellegű védelem alapján a nemzetközi kötelezettségekkel, a nemzeti jogszabályokkal vagy a tagállamok gyakorlatával összhangban, vagy engedélyért folyamodtak az ilyen alapon történő ott-tartózkodásra és jogállásukról még nem született döntés;

d) menekültek vagy kérelmezték elismerésüket menekültként, és akiknek a kérelmével kapcsolatban még nem született végső határozat;

e) kizárólag ideiglenesen tartózkodnak a tagállamban, pl. mint au pair vagy idénymunkás, egy szolgáltató által határokon átnyúló szolgáltatások biztosítására kiküldött munkavállaló vagy határokon átnyúló szolgáltatásokat nyújtó szolgáltató, illetve olyan esetekben, amikor a tartózkodási engedélyük formálisan korlátozott;

f) a diplomáciai kapcsolatokról szóló 1961. évi bécsi egyezmény, a konzuli kapcsolatokról szóló 1963. évi bécsi egyezmény, a különleges missziókról szóló 1969. évi egyezmény vagy az általános jellegű nemzetközi szervezetekkel fennálló kapcsolataikban az államok képviseletéről szóló 1975. évi bécsi egyezmény által szabályozott jogállást élveznek.”

5 Az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok harmadik országok olyan állampolgárainak adják meg a »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállást, akik közvetlenül a jogállásra irányuló kérelem benyújtását megelőzően jogszerűen és folyamatosan öt éven át a tagállam területén tartózkodtak.”

6 A 2003/109 irányelvnek „A »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállás megszerzésének feltételei” címet viselő 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok megkövetelik a harmadik országok állampolgáraitól annak bizonyítását, hogy maguk és eltartott családtagjaik számára rendelkeznek a következőkkel:

a) stabil és rendszeres jövedelemforrások, amelyek elegendők önmaguk és családtagjaik eltartására anélkül, hogy az érintett tagállam szociális segélyezési rendszerére szorulnának. A tagállamok e forrásokat jellegük és rendszerességük szerint értékelik, valamint figyelembe vehetik a minimálbéreknek és -nyugdíjaknak a »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállás kérelmezése előtti szintjét is;

b) az érintett tagállam saját állampolgárainak egészségbiztosításához hasonló teljes körű egészségbiztosítás.

(2) A tagállamok megkövetelhetik a harmadik országok állampolgáraitól, hogy a nemzeti jognak megfelelően feleljenek meg a társadalomba való beilleszkedésre vonatkozó követelményeknek.”

7 A 2003/109 irányelv „A »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállás megszerzése” 7. cikkének (1) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállás megszerzéséhez az érintett harmadik országbeli állampolgár kérelmet nyújt be azon tagállam illetékes hatóságaihoz, amelyben tartózkodási hellyel rendelkezik. A kérelemhez csatolni kell a nemzeti jog által meghatározott okmányokat, amelyek bizonyítják, hogy az adott személy megfelel a 4. és 5. cikkben megállapított feltételeknek, valamint – szükség esetén – egy érvényes úti okmányt vagy annak hiteles másolatát.

Az első albekezdésben említett bizonyító jellegű okmányok magukban foglalhatják a megfelelő szálláslehetőséget igazoló okmányokat is.

[…]

(3) Amennyiben a 4. és 5. cikkben előírt feltételek teljesülnek, és a személy a 6. cikk értelmében nem jelent veszélyt, úgy az érintett tagállam megadja a szóban forgó harmadik állam érintett állampolgárának a »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállást.”

8 Ezen irányelvnek „A huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy EK tartózkodási engedélye” címet viselő 8. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállás – a 9. cikkre is figyelemmel – állandó.

(2) A tagállam a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek számára kibocsátja a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy EK tartózkodási engedélyét. Az engedély legalább öt évig érvényes; lejártakor – szükség esetén – kérelem benyújtásával automatikusan meghosszabbítható.”

A 2004/38 irányelv

9 A 2004/38 irányelv „Általános rendelkezések” címet viselő I. fejezete az 1–3. cikket tartalmazza.

10 Az irányelv „Fogalommeghatározások” címet viselő 2. cikke a következőket tartalmazza:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

1. »uniós polgár«: egy tagállam állampolgárságával rendelkező bármely személy;

2. »családtag«:

   a) a házastárs;

   b) az uniós polgár élettársa, akivel egy tagállam jogszabályai alapján létrejött regisztrált élettársi kapcsolatban él, ha a fogadó tagállam jogszabályai a regisztrált élettársi kapcsolatot a házassággal egyenértékűnek tekintik, és a fogadó tagállam vonatkozó jogszabályaiban megállapított feltételekkel összhangban;

   c) az uniós polgár, házastársa, vagy a b) pontban meghatározott élettársa egyenes ági leszármazottai, akik 21. életévüket nem töltötték be vagy eltartottak;

   d) az uniós polgár, házastársa, vagy a b) pontban meghatározott élettársa eltartott egyenes ági felmenői;

3. »fogadó tagállam«: az a tagállam, ahova az uniós polgár költözik azért, hogy a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát gyakorolja.”

11 A 2004/38 irányelv „Kedvezményezettek” címet viselő 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ezt az irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárokra, akik olyan tagállamba költöznek, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, a 2. cikk 2. pontjában meghatározott családtagjaikra.

(2) Az érintett személyek saját jogon való szabad mozgásának és tartózkodásának sérelme nélkül, a fogadó tagállamnak a nemzeti jogszabályaival összhangban meg kell könnyítenie az alábbi személyek beutazását és tartózkodását:

a) a 2. cikk 2. pontjának hatálya alá nem tartozó más családtagok, állampolgárságukra tekintet nélkül, akik abban az országban, amelyből érkeznek, az elsődleges tartózkodási joggal rendelkező uniós polgár eltartottjai, vagy vele egy háztartásban élnek, vagy akik súlyos egészségügyi okokból kifejezetten az uniós polgár személyes gondoskodását igénylik;

b) az uniós polgár élettársa, akivel tartós, megfelelően igazolt kapcsolatot tart fenn.

A fogadó tagállam kötelezettséget vállal e személyek személyes körülményeinek alapos vizsgálatára, és megindokolja e személyek beutazásának vagy tartózkodásának megtagadását.”

12 Az említett irányelvnek „A tartózkodás joga” címet viselő III. fejezete az uniós polgárok és családtagjaik tagállamok területén való tartózkodáshoz való jogának gyakorlására vonatkozó feltételekre vonatkozik. Ez a fejezet tartalmazza többek között a 6., 7. és 10. cikket.

13 A 2004/38 irányelv 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az uniós polgárokat […] három hónapig megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni az érvényes útlevéllel rendelkező azon családtagokra is, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt kísérik, vagy hozzá csatlakoznak.”

14 Az irányelv 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Valamennyi uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha:

[…]

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tartózkodás jogát ki kell terjeszteni azokra a családtagokra, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt kísérik vagy hozzá csatlakoznak a fogadó tagállamban […]”

15 Az említett irányelvnek „A tartózkodási kártya kiállítása” címet viselő 10. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az uniós polgár azon családtagjainak tartózkodáshoz való jogát, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, a »Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára« elnevezésű dokumentum kiállításával kell igazolni, amelyet a kérelem benyújtásának napjától számított legfeljebb hat hónapon belül kell kiadni. A tartózkodási kártya iránti kérelemről szóló igazolást azonnal ki kell állítani.

(2) A tartózkodási kártya kiállításához a tagállamok a következő dokumentumok bemutatását írják elő:

[…]

c) annak az uniós polgárnak a bejelentkezéséről szóló igazolás, vagy bejelentkezési rendszer hiányában annak az uniós polgárnak a fogadó tagállamban való tartózkodásának bármely más bizonyítéka, akit kísérnek, vagy akihez csatlakoznak;

d) a 2. cikk 2. c) és d) pontjába tartozó esetekben annak dokumentummal történő bizonyítása, hogy az ott meghatározott feltételek teljesülnek;

[…]”

A német jog

16 A külföldieknek a Németországi Szövetségi Köztársaságban való tartózkodásáról, keresőtevékenységéről és beilleszkedéséről szóló törvény (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet, a továbbiakban: AufenthG) „Tartózkodási engedély” címet viselő 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tartózkodási engedély határozott idejű tartózkodásra jogosító tartózkodási jogcím. A következő szakaszokban megjelölt tartózkodási célokra adható meg. A tartózkodási engedély indokolt esetben az e törvényben nem meghatározott tartózkodási célra is megadható.

(2) A tartózkodási engedély időbeli hatályát a tartózkodási célra figyelemmel kell meghatározni. Ha a megadás, a meghosszabbítás vagy a hatály meghatározása szempontjából lényeges feltétel már nem áll fenn, az időbeli hatály utólag is megrövidíthető.”

17 Az AufenthG „Foglalkoztatás” címet viselő 18. cikke szerint:

„(1) Külföldi személyek foglalkoztatása a németországi gazdasági térség követelményeihez igazodva engedélyezhető, a munkaerő-piaci viszonyokra és a munkanélküliség hatékony leküzdésének követelményére figyelemmel. A nemzetközi szerződéseket e rendelkezés nem érinti.

(2) A külföldi személynek akkor adható valamely foglalkozás gyakorlására jogosító tartózkodási jogcím, ha ahhoz a 39. § szerinti szövetségi munkaügyi ügynökség [(Bundesagentur für Arbeit)] hozzájárult, vagy ha a 42. § szerinti végrehajtási rendelet vagy valamely nemzetközi megállapodás úgy rendelkezik, hogy a foglalkozás a szövetségi munkaügyi ügynökség hozzájárulása nélkül gyakorolható. A hozzájárulás megadása során a szövetségi munkaügyi ügynökség által elrendelt korlátozásokat a tartózkodási engedélybe is be kell jegyezni.

(3) Valamely szakképzettséget nem igénylő foglalkozás gyakorlására jogosító – a (2) bekezdés szerinti – tartózkodási engedély csak akkor adható meg, ha ezt nemzetközi megállapodás írja elő, vagy ha a 42. § szerinti végrehajtási rendelet alapján lehetőség van az e foglalkozás gyakorlására jogosító tartózkodási engedélyre vonatkozó hozzájárulás megadására.

(4) Valamely szakképzettséget igénylő foglalkozás gyakorlására jogosító – a (2) bekezdés szerinti – tartózkodási jogcím csak a 42. § szerinti végrehajtási rendelet által engedélyezett szakma körébe tartozó foglalkozás gyakorlására adható. Indokolt esetben valamely foglalkozás gyakorlására jogosító tartózkodási engedély adható akkor, ha a foglalkoztatáshoz közérdek, különösen regionális, gazdasági vagy munkaerőpiac-politikai érdek fűződik.

(5) A (2) bekezdés és a 19. § szerinti tartózkodási jogcím csak konkrét állásajánlat esetén adható meg.”

18 Az AufenthG-nek „A külföldi személyek foglalkoztatásához való hozzájárulás” címet viselő 39. cikkének (2)–(4) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) A szövetségi munkaügyi ügynökség akkor járulhat hozzá a foglalkozás gyakorlására jogosító – a 18. § szerinti – tartózkodási engedély megadásához, ha

1. a) a külföldi személyek foglalkoztatása – különösen a foglalkoztatási szerkezetre, a régiókra és a gazdasági ágazatokra tekintettel – nem befolyásolja hátrányosan a munkaerőpiacot, és

   b) a foglalkoztatáshoz nem állnak rendelkezésre német munkavállalók és velük a munkavállalás szempontjából jogilag egy tekintet alá eső külföldi személyek, illetve más olyan külföldi személyek, akik az Európai Unió joga szerint elsőbbséget élveznek a munkaerőpiachoz való hozzáférés terén, vagy

2. az első mondat 1. pontjának a) és b) alpontja szerinti vizsgálat útján egyes szakmák vagy egyes gazdasági ágazatok vonatkozásában megállapította, hogy a szabad állások külföldi pályázókkal történő betöltése munkaerőpiac- és integrációpolitikai szempontból indokolt,

és a külföldi személyt az összehasonlítható helyzetben lévő német munkavállalókhoz képest nem kedvezőtlenebb munkafeltételek mellett foglalkoztatják. A foglalkoztatáshoz akkor is rendelkezésre állnak német munkavállalók és velük egy tekintet alá eső külföldi személyek, ha csak a munkaügyi ügynökség támogatásával közvetíthetők ki. A foglalkozás gyakorlása tekintetében hozzájárulásra szoruló külföldi személyt foglalkoztatni kívánó munkáltatónak információt kell szolgáltatnia a szövetségi munkaügyi ügynökség számára a munkabérről, a munkaidőről és az egyéb munkafeltételekről.

[…]

4. A hozzájárulásban meghatározható az időtartam és a szakmai tevékenység, és a foglalkoztatás bizonyos üzemekre vagy körzetekre korlátozható.”

19 Az AufenthG-nek „A német állampolgárokkal történő családegyesítés” címet viselő 28. cikke (1) bekezdésének első mondata a következőképpen rendelkezik:

„Tartózkodási engedély akkor adható

1. a német állampolgár külföldi házastársának;

2. a német állampolgár kiskorú nőtlen, illetve hajadon külföldi gyermekének;

3. a kiskorú nőtlen, illetve hajadon német állampolgár külföldi szülőjének a felügyeleti jog gyakorlása céljából,

ha a német állampolgár szokásos tartózkodási helye szövetségi területen van.”

20 Az AufenthG-nek „A házastárs önálló tartózkodási joga” címet viselő 31. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A házastársi életközösség megszűnése esetén a házastárs tartózkodási engedélyét a családegyesítési céltól független, önálló tartózkodási jogként egy évvel meg kell hosszabbítani, ha

1. a házastársi életközösséget legalább két évvel korábban jogszerűen hozták létre szövetségi területen, vagy

2. a külföldi személy a házastársi életközösség szövetségi területen történő fennállása alatt meghalt,

és a külföldi személy ezen időpontig tartózkodási engedéllyel, letelepedési engedéllyel vagy EK huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezett, kivéve ha a meghosszabbítást önhibáján kívül eső okból nem volt képes határidőn belül kérelmezni. […]

(2) A házastársi életközösség szövetségi területen történő kétéves jogszerű fennállására vonatkozó – az (1) bekezdés első mondatának 1. pontja szerinti – feltételt figyelmen kívül kell hagyni annyiban, amennyiben – a házastárs különösen kiszolgáltatott helyzetbe kerülését megakadályozandó – szükséges további tartózkodásának lehetővé tétele, kivéve ha a külföldi személy tartózkodási engedélyének meghosszabbítása kizárt. […]"

21 Az AufenthG-nek „Az EK huzamos tartózkodási engedély" címet viselő 9a. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az EK huzamos tartózkodási engedély határozatlan idejű tartózkodásra jogosító tartózkodási jogcím. A 9. § (1) bekezdésének második és harmadik mondata megfelelően alkalmazandó. Amennyiben e törvény eltérően nem rendelkezik, az EK huzamos tartózkodási engedély a letelepedési engedéllyel esik egy tekintet alá.

(2) A külföldi személynek akkor adható a [2003/109] irányelv 2. cikkének b) pontja szerinti EK huzamos tartózkodási engedély, ha

1. öt éve jogszerűen tartózkodik szövetségi területen,

2. stabil és rendszeres jövedelemforrások révén biztosított az ő és azon hozzátartozóinak eltartása, akiknek eltartására köteles,

3. megfelelő német nyelvtudással rendelkezik,

4. rendelkezik az ország jog- és társadalmi rendjére, valamint életviszonyaira vonatkozó alapismeretekkel,

5. ez – tekintetbe véve a tartózkodás eddigi időtartamát és az országgal való kapcsolatok meglétét is, a közbiztonságot vagy közrendet sértő cselekmény súlyosságára vagy típusára, illetve a külföldi személy jelentette veszélyre figyelemmel – nem ellentétes közbiztonsági vagy közrendi okokkal, és

6. megfelelő szálláslehetőséggel rendelkezik a maga és a vele családi közösségben élő családtagjai számára."

22 Az uniós polgárok szabad mozgásáról szóló, 2004. július 30-i törvény (Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern) (a továbbiakban: FreizügG/EU) 5. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A szabad mozgás jogával rendelkező uniós polgárok és az Európai Unió valamely tagállamának állampolgárságával rendelkező családtagjaik számára hivatalból azonnal ki kell állítani a tartózkodási jogot tanúsító dokumentumot.

(2) A szabad mozgás jogával rendelkező, nem uniós polgár családtagok számára a szükséges adatok megadását követő hat hónapon belül hivatalból öt évig hatályos »Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára« elnevezésű dokumentumot kell kiállítani. A szükséges adatok megadásáról szóló igazolást a családtag azonnal kézhez kapja."

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

23 Y. Iida japán állampolgár 1998-ban az Egyesült Államokban feleségül vette N.-I. német állampolgárt. Mia nevű leánygyermekük 2004. augusztus 27-én született meg az Egyesült Államokban, és német, japán, valamint amerikai állampolgársággal rendelkezik.

24 2005 decemberének végén a család Németországba költözött. 2006 januárjában Y. Iida az AufenthG 28. §-ának megfelelően családegyesítés céljából tartózkodási engedélyt kapott. Y. Iida 2006 februárja óta Ulmban dolgozik teljes munkaidőben, határozatlan idejű munkaszerződés alapján, és jelenleg kereken havi 4850 eurós bruttó bérért. Munkaidejére tekintettel elégtelen német nyelvtudása ellenére felmentették az integrációs tanfolyamon történő részvétel törvényi kötelezettsége alól.

25 2007 nyarán Y. Iida házastársa Bécsben kezdett el dolgozni, teljes munkaidőben. Bár a házastársak eleinte fenntartották az életközösséget Ulm és Bécs között, 2008 januárja óta tartósan külön élnek, még ha nem is váltak el egymástól. A házastársak közösen gyakorolják a leánygyermekük feletti szülői felügyeleti jogot annak ellenére, hogy anya és lánya közös állandó lakóhelye Bécsben van, ahol a gyermek a tanulmányait folytatja.

26 Y. Iida havonta egyszer egy hétvégére rendszeresen meglátogatja lányát, aki a szünidő nagy részét apjánál tölti Ulmban. Közös utazásokon is vettek már részt. Y. Iida a Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg előtt úgy nyilatkozott, hogy a lányával kiváló viszonyban vannak.

27 Leánygyermeke és házastársa távozását követően Y. Iidát nem illette meg az AufenthG 31. §-a szerinti önálló tartózkodási jog, mert a házastársi életközösség nem állt fenn legalább két éve Németországban, és ez utóbbi feltétel alól nem kértek felmentést.

28 Mindazonáltal Y. Iida ulmi keresőtevékenysége miatt tartózkodási engedélyt kapott az AufenthG 18. §-a alapján, amelyet 2010. november 18-án 2012. november 2-ig meghosszabbítottak, és amely mérlegelés útján később is meghosszabbítható.

29 2008. május 30-án Y. Iida a FreizügG/EU 5. cikkében foglaltak szerinti „Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára” elnevezésű dokumentum kiállítása iránti kérelmet nyújtott be a Stadt Ulmhoz. Kérelmét először a Stadt Ulm és a Regierungspräsidium Tübingen (tübingeni kormányzóság), majd a Verwaltungsgericht Sigmaringen (sigmaringeni közigazgatási bíróság) ítélete azzal az indokolással utasította el, hogy a megszerezni kívánt dokumentumhoz való uniós jogi jogosultság nem állapítható meg.

30 Y. Iida 2010. május 6-án megfellebbezte ezt az ítéletet a Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (baden-württembergi közigazgatási bíróság) előtt.

31 Y. Iida ezenkívül az AufenthG 9a. §-a szerinti huzamos tartózkodási engedély iránti kérelmet is benyújtott, amelyet azonban később visszavont.

32 Ilyen előzmények után a Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdéseket intézte a Bírósághoz előzetes döntéshozatal végett:

„1. A […] 2004/38 irányelv 2., 3. és 7. cikkéről:

a) Különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája [a továbbiakban: Charta] 7. és 24. cikkének, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló [Rómában 1950. november 4-én kelt] egyezmény [a továbbiakban: EJEE] 8. cikkének fényében, a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontja d) alpontjának kiterjesztő értelmezése mellett »családtagnak« tekintendő-e a szabad mozgás jogával rendelkező, uniós polgár gyermeknek a harmadik ország állampolgárságával rendelkező, őt nem eltartó, felügyeleti jogot gyakorló szülője is?

b) Ha igen: különösen [a Charta] 7. és 24. cikkének, valamint az [EJEE] 8. cikkének fényében, a 2004/38 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének kiterjesztő értelmezése mellett kísérés vagy csatlakozás hiányában is alkalmazandó-e a 2004/38 irányelv e szülőre a távozott uniós polgár gyermek származási tagállamával szemben?

c) Ha igen: különösen [a Charta] 7. és 24. cikkének, valamint az [EJEE] 8. cikkének fényében jogosulttá válik-e e szülő ennek folytán a három hónapot meghaladó tartózkodásra az uniós polgár gyermek származási tagállamában a 2004/38 irányelv 7. cikke (2) bekezdésének kiterjesztő értelmezése mellett, legalábbis addig, amíg a szülői felügyeleti jog fennáll, és azt ténylegesen gyakorolják?

2. [A Chartával] összefüggésben értelmezett [EU] 6. cikk (1) bekezdéséről:

a)

i. Már akkor is alkalmazandó-e [a Charta], annak 51. cikke (1) bekezdése első mondatának második fordulata alapján, ha a jogvita tárgya valamely irányelvek átültetését is – de nem csak ezt – szolgáló nemzeti törvénytől (vagy annak valamely részétől) függ?

ii. Ha nem: már arra tekintettel is alkalmazandó-e [a Charta], annak 51. cikke (1) bekezdése első mondatának második fordulata alapján, hogy a felperest alkalmasint uniós jogi tartózkodási jog illeti meg, és ennek folytán a [FreizügG/EU] 5. §-a (2) bekezdésének első mondata alapján »Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára« elnevezésű dokumentumot igényelhetne, amelynek jogalapja az uniós polgárokról szóló 2004/38 irányelv 10. cikke (1) bekezdésének első mondata?

iii. Ha nem: alkalmazandó-e [a Charta], annak 51. cikke (1) bekezdése első mondatának második fordulata alapján az ERT-ügyben kialakított ítélkezési gyakorlathoz (a Bíróság C-260/89. sz. ügyben 1991. június 18-án hozott ítéletének 41–45. pontja) hűen, ha a tagállam korlátozza egy olyan kiskorú uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező, szülői felügyeleti jogot gyakorló apjának tartózkodási jogát, aki az anyjával annak foglalkozása miatt túlnyomórészt valamely másik uniós tagállamban tartózkodik?

b)

i. Ha [a Charta] alkalmazandó: levezethető-e közvetlenül [a Charta] 24. cikkének (3) bekezdéséből a harmadik ország állampolgárságával rendelkező apa európai jogi tartózkodási joga, legalábbis addig, amíg az uniós polgárnak minősülő gyermeke feletti szülői felügyeleti joga fennáll, és azt ténylegesen gyakorolja, még ha a gyermek túlnyomórészt valamely másik uniós tagállamban tartózkodik is?

ii. Ha nem: levezethető-e az uniós polgár gyermeknek [a Charta] – adott esetben 24. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett – 45. cikkének (1) bekezdése szerinti szabad mozgáshoz való jogából a harmadik ország állampolgárságával rendelkező apa európai jogi tartózkodási joga, legalábbis addig, amíg az uniós polgárnak minősülő gyermeke feletti szülői felügyeleti joga fennáll, és azt ténylegesen gyakorolja, hogy ezáltal ne kerüljön sor különösen az uniós polgár gyermek szabad mozgáshoz való jogának mindenfajta hatékony érvényesüléstől történő megfosztására?

3. Az uniós jogrend általános elveivel összefüggésben értelmezett [EU] 6. cikk (3) bekezdéséről:

a) Teljes körűen alkalmazhatók-e a Bíróság ítélkezési gyakorlatában a stuttgarti Stauder-ügyben történt döntéshozatal (a 29/69. sz. ügyben hozott ítélet 7. pontja) óta a például a Mangold-ügyben történt döntéshozatalig (a C-144/04. sz. ügyben hozott ítélet 75. pontja)

kimunkált »íratlan« uniós alapvető jogok akkor is, ha [a Charta] a konkrét ügyben nem alkalmazható, más szóval, az [EU] 6. cikk (3) bekezdése értelmében az uniós jogrend általános elveiként továbbélő alapvető jogok önállóan és függetlenül léteznek-e az [EU] 6. cikk (1) bekezdése szerinti [a Chartában] rögzített új alapvető jogok mellett?

b) Ha igen: a szülői felügyeleti jog hatékony gyakorlását lehetővé teendő levezethető-e az uniós jogrend általános elveiből különösen az [EJEE] 8. cikke szerinti családi élet tiszteletben tartásához való jog fényében egy olyan kiskorú uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező apjának európai jogi tartózkodási joga, aki az anyjával annak foglalkozása miatt túlnyomórészt valamely másik uniós tagállamban tartózkodik?

4. Az [EJEE] 8. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 21. cikk (1) bekezdéséről:

Ha az [EU] 6. cikk (1) vagy (3) bekezdése nem alapozza meg a felperes európai jogi tartózkodási jogát: a szülői felügyeleti jog hatékony gyakorlását lehetővé teendő levezethető-e a Zhu és Chen ügyben kialakított ítélkezési gyakorlathoz (a Bíróság C-200/02. sz. ügyben 2004. október 19-én hozott ítéletének 45–47. pontja) hűen az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése alapján – adott esetben az [EJEE] 8. cikkének fényében – a harmadik ország állampolgárságával rendelkező apát az uniós polgár gyermek származási tagállamában megillető európai jogi tartózkodási jog egy olyan kiskorú uniós polgár szabad mozgáshoz való jogából, aki az anyjával annak foglalkozása miatt túlnyomórészt valamely másik uniós tagállamban tartózkodik?

5. Az uniós polgárokról szóló 2004/38[…] irányelv 10. cikkéről:

Az európai jogi tartózkodási jog fennállásának megállapítása esetén: a 2004/38 irányelv 10. cikke (1) bekezdésének első mondata alapján alkalmasint jogosult-e a felperes helyzetében lévő, valamely harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülő a »Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára« elnevezésű dokumentum kiállítására?”

33 A fent ismertetett kérdések a kérdést előterjesztő bíróság szerint egyetlen kérdésben is összefoglalhatók az alábbiak szerint:

„A rendszeres, személyes és közvetlen szülői kapcsolatot fenntartandó megilleti-e a szülői felügyeleti jogot gyakorló, harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülőt az Európai Unió joga alapján a »Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára« elnevezésű dokumentummal tanúsítandó állandó tartózkodáshoz való jog az uniós polgárnak minősülő gyermeke származási tagállamában, ha a gyermek a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolva abból valamely másik tagállamba költözik?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

34 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés megválaszolásához először azt kell megvizsgálni, hogy vonatkoznak-e valamely személyre olyan helyzetben, mint amilyenben az alapeljárás felperese van, azok a másodlagos jogi rendelkezések, amelyek harmadik országok állampolgárainak bizonyos körülmények között tartózkodási jogcímet biztosítanak valamely tagállamban.

35 Amennyiben ez nem áll fenn, úgy ezt követően azt kell megvizsgálni, hogy valamely személy olyan helyzetben, mint amilyenben az alapeljárás felperese van, alapíthat-e tartózkodási jogot közvetlenül az EUMSZ uniós polgárságra vonatkozó rendelkezéseire.

A 2003/109 irányelv értelmezéséről

36 A 2003/109 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében ezt az irányelvet harmadik országok olyan állampolgáraira kell alkalmazni, akik jogszerűen tartózkodnak valamely tagállam területén. A 2004/38 irányelvvel ellentétben (lásd a C-424/10. és C-425/10. sz., Ziolkowski és Szeja egyesített ügyekben 2011. december 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-14035. o.] 46. és 47. pontját) a 2003/109 irányelv nem határozza meg azokat a feltételeket, amelyeknek a harmadik országok állampolgárainak eleget kell tenniük ahhoz, hogy tartózkodásuk valamely tagállam területén jogszerűnek minősüljön. Következésképpen ezeket a feltételeket kizárólag a nemzeti jog szabályozza.

37 A 2003/109 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése alapján a tagállamok harmadik országok olyan állampolgárainak adják meg a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállást, akik közvetlenül a jogállásra irányuló kérelem benyújtását megelőzően a nemzeti jognak megfelelően jogszerűen és folyamatosan öt éven át a tagállam területén tartózkodtak.

38 Ezen irányelv 5. cikke szerint a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás megszerzéséhez a harmadik országok állampolgárainak bizonyítaniuk kell, hogy maguk és eltartott családtagjaik számára rendelkeznek stabil és rendszeres jövedelemforrással, amely elegendő önmaguk és családtagjaik eltartására anélkül, hogy az érintett tagállam szociális segélyezési rendszerére szorulnának, valamint az érintett tagállam saját állampolgárainak egészségbiztosításához hasonló teljes körű egészségbiztosítással. A tagállamok azt is megkövetelhetik a harmadik országok állampolgáraitól, hogy a nemzeti jognak megfelelően feleljenek meg a társadalomba való beilleszkedésre vonatkozó követelményeknek.

39 A 2003/109 irányelv 7. cikkének (3) bekezdése szerint amennyiben az irányelv 4. és 5. cikkben előírt feltételek teljesülnek, és a személy a 6. cikk értelmében nem jelent veszélyt, úgy az érintett tagállam megadja a szóban forgó harmadik állam érintett állampolgárának a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállást.

40 A jelen ügyben – amint ez a jelen ítélet 24. pontjából is következik – az alapeljárás felperese 2006 januárjában kezdte meg jogszerű tartózkodását Németország területén, az AufenthG 28. §-a szerinti, családegyesítés céljából adott tartózkodási jogcímen. Egyébként Y. Iida a 2006 februárjában kötött határozatlan idejű munkaszerződés alapján a továbbiakban az AufenthG 18. §-a alapján 2012. november 2-ig érvényes tartózkodási jogcímet szerzett annak ellenére, hogy az AufenthG 31. §-a szerinti önálló tartózkodási jog a házastársi életközösség megszakadása miatt nem illette meg.

41 Az ügy irataiból ily módon kitűnik, hogy az alapeljárás felperese egyrészt tartózkodása alapján nem esik a 2003/109 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében foglalt esetek alá, másrészt pedig jogszerűen és folyamatosan öt éven át Németország területén tartózkodott.

42 Ezenkívül rá kell mutatni arra, hogy foglalkoztatásából adódóan Y. Iida nyilvánvalóan bizonyítani tudja, hogy rendelkezik stabil, rendszeres és saját maga eltartására elegendő jövedelemforrással, valamint a németországi állampolgárok egészségbiztosításához hasonló teljes körű egészségbiztosítással.

43 Egyébiránt az ügy irataiból nem állapítható meg, hogy Y. Iida a 2003/109 irányelv 6. cikke értelmében veszélyt jelentene a közrendre vagy a közbiztonságra.

44 Végül, ami az AufenthG 9a. §-a (2) bekezdésének 3. és 4. pontjában foglalt beilleszkedési feltételeket illeti, bár nem nyert megállapítást, hogy Y. Iida milyen szintű ismeretekkel rendelkezik a német nyelvet vagy a jogrendet és a társadalmi rendet, illetve a németországi életviszonyokat illetően, a német kormány ugyanakkor a tárgyaláson kifejtette, hogy Y. Iidára egyetemi diplomája miatt az alkalmazandó nemzeti jog szerint kevesebb beilleszkedési követelmény vonatkozik. Az ügy irataiból egyébként kitűnik, hogy Y. Iidát munkaidejére tekintettel felmentették az integrációs tanfolyamon való részvétel kötelezettsége alól.

45 Következésképpen főszabály szerint harmadik ország olyan helyzetben található állampolgárának, mint amilyenben az alapeljárás felperese van, megadható a 2003/109 irányelv szerinti „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás.

46 Viszont – ahogyan ez a jelen ítélet 31. pontjából kitűnik – Y. Iida visszavonta az AufenthG 9a. §-a szerinti huzamos tartózkodási engedély iránti kérelmét.

47 Márpedig a 2003/109 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerint a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás megszerzéséhez az érintett harmadik országbeli állampolgárnak kérelmet kell benyújtania azon tagállam illetékes hatóságaihoz, amelyben tartózkodási hellyel rendelkezik. Ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerint pedig a tagállamok a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállást a szóban forgó kérelem benyújtását közvetlenül megelőző öt évet figyelembe véve adják meg.

48 Így, mivel Y. Iida önként visszavonta a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás megszerzésére irányuló, 2003/109 irányelv szerinti kérelmét, ezen irányelv rendelkezései alapján nem adható számára tartózkodási jogcím.

A 2004/38 irányelv értelmezéséről

49 2004/38 irányelv „Kedvezményezettek” címet viselő 3. cikkének (1) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy ezt az irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárokra, akik olyan tagállamba költöznek, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, a 2. cikk 2. pontjában meghatározott családtagjaikra.

50 A 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának a) és d) alpontja értelmében uniós polgár „családtagjának” minősül ezen irányelv alkalmazásában a házastárs, valamint az uniós polgár, házastársa vagy a 2. cikk b) pontjában meghatározott élettársának eltartott egyenes ági felmenői.

51 Ekképpen a 2004/38 irányelv ugyanis a tagállamokba való beutazás, illetve az ott-tartózkodás jogát nem biztosítja a harmadik országok valamennyi állampolgára számára, hanem csupán azokat illetik meg e jogok, akik a szabad mozgáshoz való jogát az állampolgársága szerinti tagállamon kívüli más tagállamban való letelepedés útján gyakorló uniós polgárnak az ezen irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett családtagjai (a C-127/08. sz., Metock és társai ügyben 2008. július 25-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-6241. o.] 73. pontja, valamint a C-256/11. sz., Dereci és társai ügyben 2011. november 15-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-11315. o.] 56. pontja).

52 Az alapügyben Y. Iida házastársa és leánygyermeke is kedvezményezettje a 2004/38 irányelvnek, mivel olyan tagállamba költöztek, és olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, ez pedig Ausztria.

53 Az alapeljárás felperesének a 2004/38 irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett esetleges „családtagi” minőségét illetően meg kell különböztetni egymástól a felperes és leánygyermeke, illetve a felperes és házastársa közötti kapcsolatot.

54 Először is az alapeljárás felperese és leánygyermeke közötti családi kapcsolatra vonatkozóan a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának d) alpontjából ugyanis kitűnik, hogy az érintett uniós polgár egyenes ági felmenőjének az uniós polgár „eltartottjának” kell lennie ahhoz, hogy e rendelkezés értelmében „családtagnak” minősülhessen.

55 E tekintetben a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kiderül, hogy a tartózkodásra jogosult uniós polgár családtagjának „eltartotti” minősége olyan tényállási helyzetből következik, amelyet az a körülmény jellemez, hogy a családtag anyagi támogatását a tartózkodási jog jogosultja biztosítja oly módon, hogy

fordított helyzetben, vagyis amikor a tartózkodási jog jogosultja valamely harmadik ország állampolgárának az eltartottja, akkor ez utóbbi személy annak érdekében, hogy a fogadó tagállamban tartózkodási jogot kapjon, nem hivatkozhat arra, hogy ő a tartózkodási jog jogosultjának „eltartott” felmenője.

56 Következésképpen az alapeljárás felperese nem minősül „családtagnak” a 2004/38 irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében.

57 Másodszor az alapeljárás felperese és annak házastársa közötti kapcsolatot illetően rá kell mutatni arra, hogy a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának a) alpontja azon uniós polgár „házastársának” való minősüléshez, aki a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta, a házastársi minőségén kívül nem ír elő további feltételt az érintett személlyel kapcsolatban.

58 Márpedig a Bíróságnak a 2004/38 irányelvet megelőző uniós jogszabályok vonatkozásában már alkalma nyílt annak megállapítására, hogy a házastársi kapcsolat mindaddig nem tekinthető felbontottnak, amíg megszűnését az illetékes hatóság ki nem mondta, és ez nem áll fenn azoknak a házastársaknak az esetében, akik csupán egymástól külön élnek, még akkor sem, ha úgy gondolják, hogy később majd el fognak válni egymástól, és így a házastársnak nem kell feltétlenül állandó jelleggel együtt élnie az uniós polgárral ahhoz, hogy származékos tartózkodási jog jogosultja lehessen (lásd a 267/83. sz. Diatta-ügyben 1985. február 13-án hozott ítélet [EBHT 1985., 567. o.] 20. és 22. pontját).

59 Az ilyen, a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontja a) alpontjának megfelelő, és azonfelül az érintett uniós polgár családja számára megfelelő szálláshelyet is előíró rendelkezésre vonatkozó értelmezésnek még inkább alkalmazandónak kell lennie az említett 2. cikk 2. pontja a) alpontjának keretében, amely viszont nem tartalmazza ez utóbbi követelményt.

60 A jelen esetben az Iida házaspár házasságát nem bontotta fel illetékes hatóság, és ezért Y. Iida a 2004/38 irányelv említett rendelkezése értelmében a házastársa családtagjának tekinthető.

61 Mindamellett, bár az alapeljárás felperese a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának a) alpontja értelmében a házastársa „családtagjának” tekinthető, nem minősül az irányelv „kedvezményezettjének”, mivel az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése feltételül szabja, hogy az olyan uniós polgár családtagja, aki olyan tagállamba költözik, vagy olyan tagállamban tartózkodik, amelynek nem állampolgára, az uniós polgárt kísérje, vagy hozzá csatlakozzon.

62 Ugyanezen, az uniós polgár kísérésére vagy hozzá történő csatlakozásra vonatkozó követelmény szerepel egyébiránt a 2004/38 irányelv 6. cikkének (2) bekezdésében és 7. cikkének (2) bekezdésében is, az uniós polgár tartózkodási jogának azon családtagokra történő kiterjesztésénél, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, valamint a 10. cikk (2) bekezdésének c) pontjában az ezen irányelv szerinti tartózkodási kártya kiállítására vonatkozóan.

63 Az ilyen követelmény ezenkívül megfelel a 2004/38 irányelv által az uniós polgár családtagjai számára biztosított származékos beutazási és tartózkodási jogok céljának, mivel különben azon lehetőségnek a hiánya, hogy az uniós polgárt a családja a fogadó tagállamba elkísérje, vagy ott hozzá csatlakozzék, csorbíthatná az uniós polgár szabad mozgását azáltal, hogy visszatartja őt az e tagállamba való beutazáshoz és az ott-tartózkodáshoz fűződő jogainak a gyakorlásától (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Metlock-ügyben hozott ítélet 63. pontját).

64 Ebből következik, hogy harmadik állam uniós polgár családtagjának minősülő azon állampolgárának, aki a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta, azon jogára, hogy a 2004/38 irányelv alapján az uniós polgárral letelepedjen, csak abban a tagállamban lehet hivatkozni, amelyben az uniós polgár tartózkodik (lásd ebben az értelemben a 2004/38 irányelvet megelőző, hasonló uniós jogszabályok tekintetében a C-291/05. sz. Eind-ügyben 2007. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-10719. o.] 24. pontját.).

65 Következésképpen, mivel Y. Iida azon uniós polgár családtagját, aki a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta, nem kísérte a fogadó tagállamba, illetve nem csatlakozott ott hozzá, a 2004/38 irányelv alapján nem adható számára tartózkodási jog.

Az EUMSZ 20. cikk és az EUMSZ 21. cikk értelmezéséről

66 Elöljáróban rá kell mutatni arra, hogy a Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezései nem biztosítanak önálló jogot a harmadik országok állampolgárai számára.

67 Csakúgy ugyanis, mint a 2004/38 irányelv által az irányelv szerint kedvezményezettnek minősülő uniós polgárok családtagjaira ruházott jogok, a Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezései által a harmadik országok állampolgáraira ruházott lehetséges jogok sem tekinthetők az említett családtagok saját jogainak, hanem az uniós polgár szabad mozgáshoz való jogának gyakorlásából származtatott jogok (ebben az értelemben lásd a C-434/09. sz. McCarthy-ügyben 2011. május 5-én hozott ítélet [EBHT 2011. I-3375. o.] 42. pontját, és a fent hivatkozott Dereci és társai ügyben hozott ítélet 55. pontját).

68 Amint a jelen ítélet 63. pontjában is megállapításra került, az említett származékos jogok célja és igazolása azon a megállapításon alapul, hogy e jogok el nem ismerése sértheti az uniós polgár szabad mozgását azáltal, hogy visszatartja őt a fogadó tagállamba való beutazáshoz és az ott-tartózkodáshoz fűződő jogainak a gyakorlásától.

69 Így a Bíróság korábban már kimondta, hogy annak megtagadása, hogy az a tagállami állampolgársággal vagy harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülő, aki ténylegesen egy uniós polgár kiskorú gondviselője, ezzel az uniós polgárral együtt tartózkodhasson a fogadó tagállamban, megfosztaná ez utóbbi személy tartózkodási jogát a hatékony érvényesüléstől, mivel a kisgyermek tartózkodási jogának gyakorlása szükségszerűen maga után vonja azon gyermek jogát, hogy a ténylegesen gondját viselő személy elkísérje, és következésképpen hogy ez a személy a tartózkodás idején vele együtt tartózkodhasson a fogadó tagállamban (a fent hivatkozott Zhu és Chen ügyben hozott ítélet 45. pontja).

70 A Bíróság ugyanígy azt is kimondta, hogy az uniós polgárnak – miután valamely tagállamban munkaviszonyban állt – az állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérése esetén e munkavállaló harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja tartózkodási joggal rendelkezik a munkavállaló állampolgársága szerinti tagállamban, még akkor is, ha a munkavállaló nem folytat ott valóságos és tényleges gazdasági tevékenységet. Ha ez az állampolgár nem rendelkezne tartózkodási joggal, akkor ez az uniós polgár munkavállalót visszatarthatná attól, hogy másik tagállam területén való munkavégzés érdekében elhagyja az állampolgársága szerinti tagállamot, pusztán mert fennállna számára annak veszélye, hogy a származási tagállamba való visszatérése után nem folytathatja a közeli hozzátartozóival az esetleg már a fogadó tagállamban házasság vagy családegyesítés következtében megkezdett közös családi életet (a fent hivatkozott Eind-ügyben hozott ítélet 45., 35. és 36. pontja).

71 Végül vannak egészen különleges tényállások, amelyekben – noha a harmadik országok állampolgárainak tartózkodási jogára vonatkozó másodlagos jog nem alkalmazható, és az érintett uniós polgár nem él a szabad mozgáshoz való jogával – kivételes jelleggel nem tagadható meg a tartózkodási jog harmadik ország olyan állampolgárától, aki egy uniós polgár családtagja, mivel ellenkező esetben az uniós polgár valójában kénytelen lenne elhagyni az Unió egészének területét, és ezzel megfosztanák őt az e jogállás révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől (lásd a fent hivatkozott Dereci és társai ügyben hozott ítélet 67., 66. és 64. pontját).

72 A fent említett tényállások közös eleme, hogy bár olyan rendelkezések szabályozzák ezeket, amelyek *a priori* a tagállamok hatáskörébe tartoznak, nevezetesen harmadik országok állampolgárainak beutazási és tartózkodási jogára vonatkozó, a 2003/109, illetve a 2004/38 irányelv hatálya alá nem tartozó

rendelkezések, mégis szoros összefüggésben állnak az uniós polgár szabad mozgáshoz való jogával, amellyel ellentétben áll, ha abban a tagállamban, ahol az uniós polgár tartózkodik, a harmadik országok állampolgáraitól megtagadják a beutazás és a tartózkodás jogát, mert különben sérülne a szabad mozgáshoz való jog.

73 Olyan ügyben, mint amilyenről az alapeljárásban van szó, először is rá kell mutatni arra, hogy a harmadik ország állampolgárságával rendelkező felperes nem a fogadó tagállamban kérelmezett tartózkodási jogot, amelyben uniós polgár házastársa és leánygyermeke tartózkodik, hanem Németországban, ezen személyek származási tagállamában.

74 Megállapítható továbbá, hogy a felperes mindvégig a nemzeti joggal összhangban tartózkodott ebben a tagállamban, és az uniós jogi tartózkodási jog hiánya nem tartotta vissza a leánygyermekét, illetve házastársát attól, hogy szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolva Ausztriába költözzenek.

75 Végül – ahogyan a jelen ítélet 28. és 40–45. pontjából kitűnik – az alapeljárás felperese egyrészt a nemzeti jog szerint 2012. november 2-ig rendelkezik tartózkodási joggal, amely a német kormány szerint ezt követően rögtön meghosszabbítható, másrészt pedig főszabály szerint megadható részére a 2003/109 irányelv szerinti „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás.

76 Ilyen feltételek mellett nem lehet eredményesen hivatkozni arra, hogy az alapeljárásban tárgyalt határozat megfoszthatja Y. Iida leánygyermekét vagy házastársát az uniós polgár jogállásához kapcsolódó jogok lényegének tényleges élvezetétől, vagy akadályozza a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joguk gyakorlását (lásd a fent hivatkozott McCarthy-ügyben hozott ítélet 49. pontját).

77 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a szabad mozgáshoz való jog gyakorlásának pusztán hipotetikus lehetősége nem jelent olyan elegendő kapcsolatot az uniós joggal, amely igazolná az uniós jogi rendelkezések alkalmazását (lásd a C-299/95. sz. Kremzow-ügyben 1997. május 29-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-2629. o.] 16. pontját).

78 A kérdést előterjesztő bíróság által felhozott alapvető jogokkal - különösen a Charta 7. cikkében foglalt, a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való joggal és a Charta 24. cikkében foglalt gyermeki jogokkal – kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamok – a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében – kizárólag annyiban címzettjei a Charta rendelkezéseinek, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ugyanezen cikk (2) bekezdése szerint a Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat. Így a Bíróságnak a Charta fényében kell értelmeznie az uniós jogot a számára biztosított hatáskörökön belül (a fent hivatkozott Dereci és társai ügyben hozott ítélet 71. pontja).

79 Annak eldöntéséhez, hogy a Charta 51. cikke értelmében az Unió jogának végrehajtása körébe tartozik-e az, hogy a német hatóságok elutasították Y. Iida „Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára” kiállítására irányuló kérelmét, egyebek között azt kell megvizsgálni, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás uniós jogi rendelkezés végrehajtására irányul-e, hogy milyen jellegű ez a szabályozás, hogy az uniós jogi célokon kívül más célra is irányul-e, még akkor is, ha ez a szabályozás közvetetten befolyásolhatja az uniós jogot, valamint hogy létezik-e olyan uniós jogi különös szabályozás, amely az adott területen hatályos, vagy érintheti azt (lásd a C-309/96. sz. Annibaldi-ügyben 1997. december 18-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-7493. o.] 21–23. pontját).

80 Bár igaz, hogy a FreizügG/EU 5. cikke, amely „Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára” kiállításáról rendelkezik, az Unió jogának végrehajtására irányul, az alapeljárás felperesének helyzetét azonban nem szabályozza az uniós jog, mivel az alapeljárás felperese nem felel meg a tartózkodási

kártya megadásához szükséges, a 2004/38 irányelv 10. cikke szerinti feltételeknek. Egyébiránt, mivel az alapeljárás felperese nem kérelmezte a 2003/109 irányelv szerinti „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállást, a helyzete nem mutat kapcsolatot az uniós joggal.

81 Ilyen feltételek mellett az, hogy a német hatóságok elutasították Y. Iida „Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára” kiállítására irányuló kérelmét, nem tartozik a Charta 51. cikke értelmében az Unió jogának végrehajtása körébe, és ezért a Chartában biztosított jogok alapján nem vizsgálható az, hogy összeegyeztethető-e az alapvető jogokkal a német hatóságok általi elutasítás.

82 A fentiekre tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/38 irányelv által nem szabályozott és a polgárságra vonatkozó uniós jogi rendelkezésekhez nem kapcsolódó esetekben a harmadik országok állampolgárai nem hivatkozhatnak egy uniós polgártól származtatott tartózkodási jogra.

A költségekről

83 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv által nem szabályozott és a polgárságra vonatkozó uniós jogi rendelkezésekhez nem kapcsolódó esetekben a harmadik országok állampolgárai nem hivatkozhatnak egy uniós polgártól származtatott tartózkodási jogra.

Aláírások